

Załącznik nr 5
do Regulaminu konkursu nr RPMP.08.04.02-IP.02-12-010/20

DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Aktualna sytuacja na małopolskim rynku pracy

Polska gospodarka w 2019 r., mierzona wielkością produktu krajowego brutto (PKB)¹, wzrosła o 4,0%. Wzrost był więc niższy niż w roku poprzednim, kiedy PKB zwiększyło się o 5,1%, jednak wzrost PKB okazał się wyższy niż zakładały prognozy². Wielu ekspertów bowiem przewidywało spowolnienie wzrostu do 3,5-3,8%³. Polska była jednym z szybciej rozwijających się krajów. Według danych Banku Światowego globalne tempo wzrostu PKB w 2019 r. spadło do 2,4% wobec 3% rok wcześniej. Województwo małopolskie stale ma znaczący udział w tworzeniu PKB kraju. W roku 2018 r.⁴ wartość wyprodukowanych w regionie dóbr i usług stanowiła 8,1% ogółu dóbr i usług wyprodukowanych w Polsce (w 2017 było to 8,0%). Jedynie cztery regiony odnotowały większy udział: warszawski stołeczny, śląski, wielkopolski i dolnośląski⁵. W przeliczeniu na 1 mieszkańca PKB Małopolski było niższe niż średnio w Polsce. Wyniosło 50 735 zł, co stanowiło 92,1% średniej krajowej. Na tle pozostałych regionów pod tym względem województwo małopolskie znalazło się na siódmym miejscu. W najbogatszym regionie w Polsce w 2018 r., warszawskim stołecznym, PKB per capita wyniosło 121,2 tys. zł (220,2 % średniej krajowej), co dwukrotnie przewyższa wartość dla województwa małopolskiego. Analizy wskazują, że na rozwój gospodarczy Polski, w tym także Małopolski, istotny wpływ miało wykorzystanie funduszy unijnych. W skali całego kraju 8,1% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków europejskich, które przyczyniały się do wzrostu dochodów do dyspozycji i popytu konsumpcyjnego. W skali Małopolski, w okresie 2004-2018, średnie tempo wzrostu wniosło 4,1% (w cenach stałych), z czego około 7,6% (0,32 p.p.) było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych. Tym samym fundusze przyczyniły się do zmniejszenia dystansu dzielącego województwo od średniej UE-28 w poziomie rozwoju gospodarczego – różnica pomiędzy regionem małopolskim a UE-28 mierzona PKB na mieszkańca (w PPS) zmalała pomiędzy

---

¹ Produkt krajowy brutto (PKB): sumaryczna wartość wszystkich dóbr i usług wyprodukowanych na obszarze danego kraju w jednostce czasu.

² *Produkt krajowy brutto w 2019 roku - szacunek wstępny*, GUS, Warszawa, 2020 r., dostęp: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/produkt-krajowy-brutto-w-2019-roku-szacunek-wstepny,2,9.html>, [24.04.2020]

³ Por. <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/wzrost-pkb-polski-w-2019-roku-prognozy/h1p2zi9> [24.04.2020]

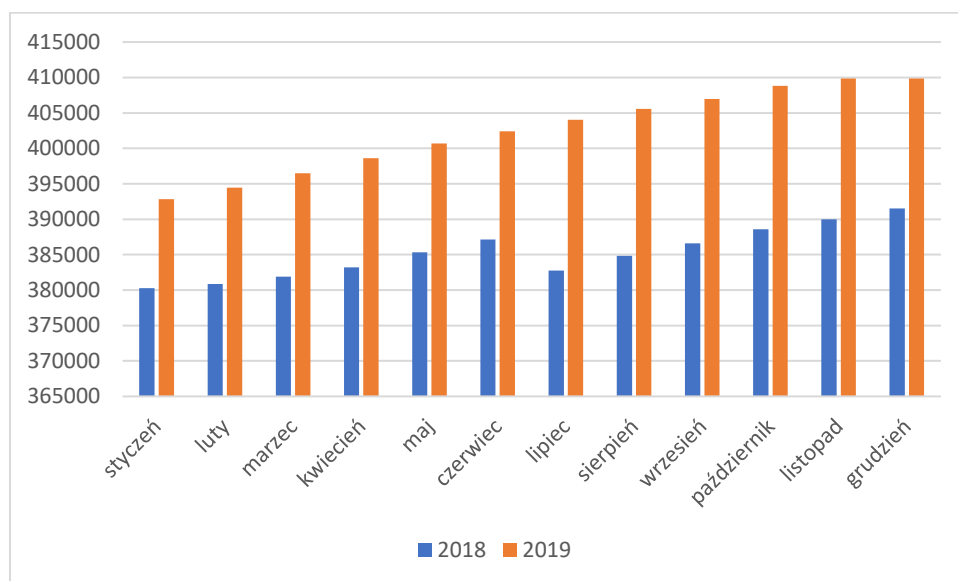
⁴ W momencie przygotowywania opracowania nie były dostępne dane za 2019 r.

⁵ Z dniem 1 stycznia 2018 r. województwo mazowieckie stanowiące dotychczas jedną jednostką statystyczną, zostało podzielone na dwie jednostki statystyczne: region **Warszawski stołeczny**, który obejmuje Warszawę wraz z dziewięcioma powiatami: legionowskim, mińskim, nowodworskim, otwockim, wołomińskim, grodziskim, piaseczyńskim, pruszkowskim i warszawskim zachodnim; oraz region **Mazowiecki regionalny**, który obejmuje pozostałą część województwa mazowieckiego. Por. <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/> [24.04.2020]

2004 a 2017 o 19 p.p., z czego 14% (2,7 p.p.) było efektem realizacji polityki spójności⁶.

Na koniec grudnia 2019 roku w województwie małopolskim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 409,8 tys. podmiotów gospodarczych⁷. W odniesieniu do analogicznego okresu roku 2018 nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 18,3 tys., czyli o 4,7%. W 2019 roku podmioty gospodarcze sektora prywatnego stanowiły 97,1% wszystkich podmiotów gospodarczych w województwie. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost o ponad 17,8 tys., czyli 4,7% (do 398,1 tys.). W sektorze publicznym odnotowano nieznaczny wzrost o 5 podmiotów (do 7,0 tys.). Niezmiennie kształtuje się struktura firm według wielkości zatrudnienia. Podmioty mikro, zatrudniające do 9 pracowników, stanowiły 96,4% (395,1 tys., wzrost o 5,0 tys.). W grupie podmiotów zatrudniających 10-49 osób, stanowiącej 3,0% ogółu, zanotowano spadek o 2,2% (do 12,2 tys.). Nieznacznie (o 0,1 pkt proc.) spadł udział podmiotów średnich i dużych, zatrudniających ponad 50 osób (0,6%, 2,6 tys.).

Wykres 1 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim w latach 2018-2019

Źródło: *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2019 roku*, *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2018 roku*, Urząd Statystyczny w Krakowie.

W województwie małopolskim w 2019 roku zarejestrowano 36,7 tys. nowych podmiotów gospodarczych (spadek o 1,3%), z czego 30,5 tys. osób fizycznych

⁶ *Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2018*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2019 r. dostęp:

http://www.ewaluacja.gov.pl/media/82201/Broszura_Model-2019_pol-www.pdf, [24.04.2020]

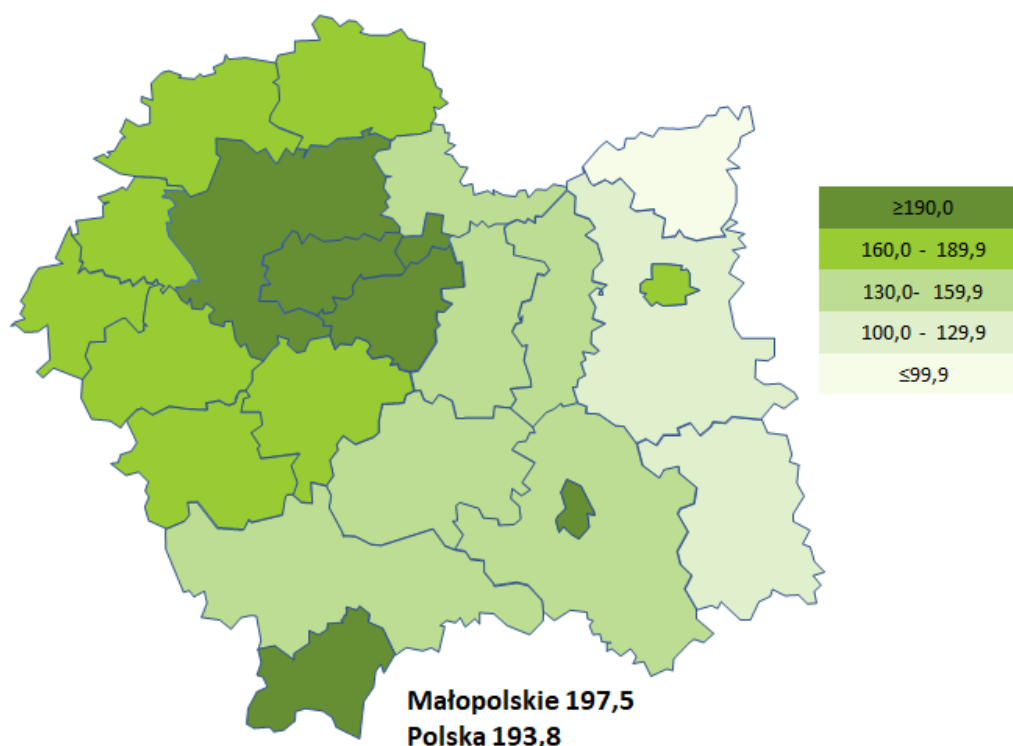
⁷Dane z Komunikatu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2019 roku.

prowadzących działalność gospodarczą. W tym czasie z terenu województwa wyrejestrowano 18,0 tys. podmiotów gospodarczych. Najwięcej wyrejestrowań dotyczyło osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (15,3 tys.) i spółek handlowych (1,2 tys.).

Województwo małopolskie jest regionem o dużym potencjale dla rozwoju przedsiębiorczości. W 2019 roku dla całego województwa wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 197,5. W odniesieniu do ubiegłego roku zaobserwowano wzrost tej wartości o 10,5%. Wartość średnia wskaźnika przedsiębiorczości dla województwa małopolskiego przewyższa wartość dla Polski, wynoszącą 193,8. Na tle pozostałych województw Małopolska zajmuje szóste miejsce za województwem mazowieckim (265,7), zachodniopomorskim (220,6), dolnośląskim (218,4), pomorskim (218,3) i wielkopolskim (210,3).

Wskaźnik przedsiębiorczości wykazuje się znacznym zróżnicowaniem przestrzennym w powiatach województwa małopolskiego. Większe ośrodki miejskie cechuje wyższy wskaźnik przedsiębiorczości. Wyraźnie zaznacza się również pierścień wokół Krakowa z wyższą koncentracją przedsiębiorczości. Województwo małopolskie podzielone jest na dwie strefy. Zdecydowanie część wschodnia województwa notuje niższe wartości wskaźnika. Najwyższa koncentracja przedsiębiorczości występuje (201,0) i powiecie krakowskim (198,0). Natomiast najmniejszą przedsiębiorczość zaobserwowano w powiecie dąbrowskim (99,8), tarnowskim (112,2), gorlickim (126,8), nowosądeckim (134,5) i brzeskim (134,6).

Mapa 1 Wskaźnik przedsiębiorczości w powiatach województwa małopolskiego (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym)

Źródło: opracowanie własne

W końcu 2019 roku w województwie małopolskim było 1 442 tys. osób pracujących. W porównaniu z rokiem 2018 nastąpił wzrost liczby pracujących o 47 tys. (3,4%), natomiast między trzecim i czwartym kwartałem 2019 roku liczba pracujących spadła o 43 tys. (2,9%). Wskaźnik zatrudnienia kształtował się na poziomie 54,5% i był wyższy od ubiegłorocznego o 1,8 pkt. proc. W województwie małopolskim w IV kwartale 2019 roku było 1471 tys. osób aktywnych zawodowo. Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł w tym czasie 55,6%, co oznacza wzrost o 0,7 pkt. proc. w odniesieniu do roku 2018. Obciążenie pracujących osobami niepracującymi (bezrobotni i bierni zawodowo) wyniosło w IV kwartale 2019 roku 834 osób niepracujących na 1000 osób pracujących. W porównaniu do analogicznego okresu roku 2018 wartość ta spadła o 65 osób.

W województwie małopolskim obserwowany jest stały stopniowy wzrost przeciętnego zatrudnienia, obserwowany od 2014 roku. W 2019 roku średnioroczne przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 524,8 tys. Różnica między przeciętnym zatrudnieniem a liczbą pracujących wynika z definicji przyjętych przez

Główny Urząd Statystyczny⁸. W ostatnim roku przeciętne zatrudnienie wzrosło o 24,2 tys. osób, natomiast w odniesieniu do roku 2017 o 41,2 tys. osób.

Niemal wszystkie branże zanotowały wzrost zatrudnienia w okresie 2018-2019. Zdecydowanie najbardziej przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 113,1%). W następnej kolejności znalazły się informacja i komunikacja (12,5%) oraz górnictwo i wydobywanie (12,0%). Obsługa rynku nieruchomości pozostała na niezmiennym poziomie od roku 2018. Jednocześnie spadek zatrudnienia zanotowano w sekcji handel i naprawa pojazdów samochodowych (3,2%).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec IV kwartału 2018 roku w Polsce liczba wolnych miejsc pracy w podmiotach gospodarki narodowej lub ich jednostkach lokalnych wynosiła 125,4 tys.⁹ W odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego liczba wolnych miejsc pracy była niższa o 11,0% (o 13,8 tys.). Województwo małopolskie w końcu IV kwartału 2019 roku należało do województw o najwyższej liczbie wolnych miejsc pracy pozostających w dyspozycji z wartością 13,6 tys.

Podobne tendencje widoczne są w ofertach pracy pozostających w dyspozycji małopolskich urzędów pracy. W 2019 roku do powiatowych urzędów pracy zgłoszonych zostało 91 582 oferty pracy, co oznacza spadek o 13 368 ofert (12,7%).

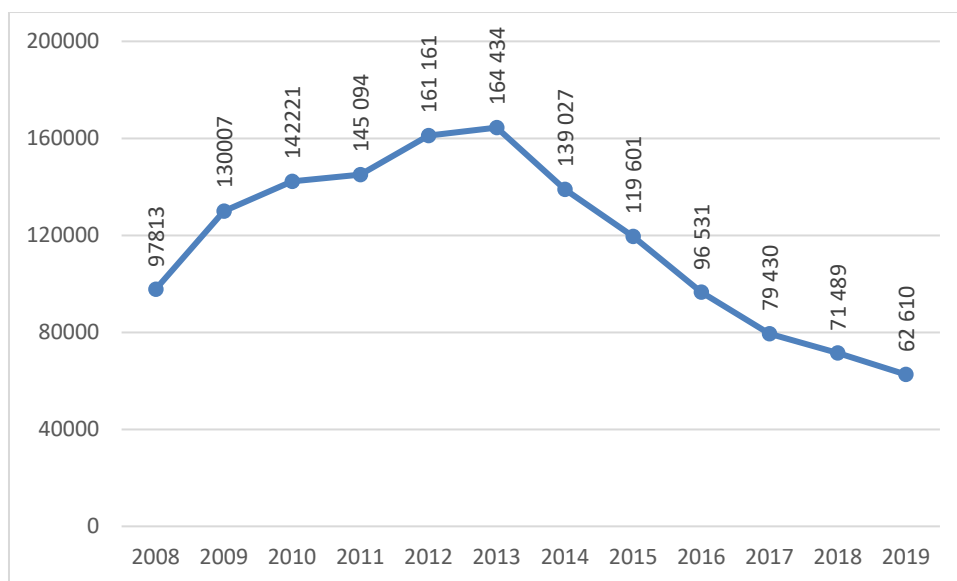
W 2019 roku w województwie małopolskim zanotowano rekordowo niski poziom bezrobocia. Na koniec grudnia liczba osób bezrobotnych wyniosła 62 610 i osiągnęła najniższy stan w ciągu ostatnich 10 lat. Rok 2019 nie przyniósł spodziewanego spowolnienia dynamiki spadku bezrobocia. Liczba osób bezrobotnych w województwie zmniejszyła się o 12%, podczas gdy w roku poprzednim zanotowano spadek na poziomie 10%.

---

⁸ Pracujący według BAEL to osoby, które w badanym tygodniu wykonywały (przez co najmniej 1 godzinę) pracę przynoszącą zarobek lub dochód, prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, a także osoby, które formalnie miały pracę, ale z różnych powodów jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu itp.). Dane w zakresie przeciętnego zatrudnienia dotyczą natomiast podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i obejmują zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

⁹ Dotyczy podmiotów zatrudniających co najmniej 1 osobę; *Popyt na pracę w IV kwartale 2019 roku*, GUS

Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych w Małopolsce latach 2008-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Wahania bezrobocia w ciągu 2019 r. miały naturalny, sezonowy charakter. Wzrost zainteresowania pracą w okresie wiosenno-letnim oraz zwiększenie liczby rejestracji w okresie jesienno-zimowym odzwierciedlały naturalną sytuację na rynku pracy spowodowaną okresową działalnością niektórych branż np. budowlanej czy turystycznej¹⁰.

Korzystną sytuację na małopolskim rynku pracy w roku 2019 potwierdza też niski, w stosunku do lat poprzednich, poziom stopy bezrobocia. Na koniec roku, w Małopolsce wyniosła ona 4,1% i tym samym uplasowała województwo na trzecim miejscu (po woj. wielkopolskim i śląskim) w Polsce. W ciągu roku wartość stopy bezrobocia zmniejszyła się o 0,6 pp.

Spadek stopy bezrobocia w stosunku do roku poprzedniego zanotowano też w prawie wszystkich małopolskich powiatach – tylko w powiecie suskim stopa utrzymała się na tym samym poziomie. W niektórych częściach Małopolski nastąpił spadek prawie o 2 pp. Najwyższy zanotowano w powiecie bocheńskim (mniej o 1,9 pp.), zaraz po nim uplasował się powiat proszowicki (mniej o 1,7 pp.) i chrzanowski (mniej o 1,6 pp.). Pomimo korzystnej sytuacji na rynku pracy w 2019 roku nadal występowało duże różnicowanie poziomu bezrobocia w poszczególnych powiatach. Stopa bezrobocia w powiatach na koniec roku mieściła się w przedziale od 2,0% w Krakowie do 10,0% w powiecie dąbrowskim¹¹.

¹⁰ Informacje na temat bezrobocia rejestrowanego na podstawie sprawozdań o rynku pracy MRPiPS-01.

¹¹ Informacje na temat stopy bezrobocia rejestrowanego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Charakterystyka grup możliwych do objęcia wsparciem w RPO WM

W RPO WM podejmowane są działania (poprzez opracowywane i wdrażanie kompleksowych programów typu outplacement) mające na celu wsparcie:

- pracowników przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy lub osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika¹⁴
- osób odchodzących z rolnictwa ¹⁵.

Zwolnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r.

o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁶ oznacza:

- a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach **rozwiązania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników** lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60 i 962), w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,
- b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,
- c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,
- d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 11 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika;

Zwolnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w tym zwolnienia grupowe

W rejestrach urzędów pracy wyodrębniono kategorię osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Jest to (w rozumieniu przepisów o rynku pracy) szeroka kategoria, obejmująca kilka przypadków rozwiązania bądź wygaśnięcia stosunku pracy.

---

¹⁴ Przyczyny nie dotyczące pracownika – są to wszelkie okoliczności, będące przyczyną rozwiązania umowy niezwiązane z osobą pracownika (np. przyczyny ekonomiczne, organizacyjne, upadłość, likwidacja).

¹⁵ Osoby odchodzące z rolnictwa – osoby podlegające ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2336, z późn. zm.) (KRUS) z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, zamierzające podjąć zatrudnienie lub inną działalność pozarolniczą, objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.) (ZUS).

¹⁶ (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, tekst ujednolicony) art. 2 ust. 1 pkt 29.

W ciągu 2019 roku napływ osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wyniósł 4 185 osób. Na koniec 2019 roku w małopolskich powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było

2 983 bezrobotnych zwolnionych z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, co stanowiło 4,8% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Największy napływ tych osób odnotowano w Krakowie (12,5% ogólnego napływu), w powiecie nowotarskim (9,7%), limanowskim (7,7%), oświęcimskim (7,0%) i krakowskim (6,3%). Analizując powyższe dane należy zauważyć, że na terenie miasta Krakowa i w jego otoczeniu funkcjonuje najwięcej podmiotów gospodarczych w Małopolsce. Najmniejszą natomiast skalę zjawiska w województwie odnotowano w powiatach proszowickim (0,4%), miechowskim (0,7%), tatrzańskim (1,1%), suskim (2,3%) i w Tarnowie (2,3%), a więc głównie w rejonach o typowo rolniczym charakterze i niewielkiej liczbie zarejestrowanych firm.

Tabela 1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy woj. małopolskiego w 2019 r., które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy

Powiat	Napływ bezrobotnych rejestrujących się po zwolnieniu z przyczyn dotyczących zakładu pracy w 2019 r.	Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w 2019 r.
bocheński	115	2,7%
brzeski	195	4,7%
chrzanowski	206	4,9%
dąbrowski	104	2,5%
gorlicki	131	3,1%
Kraków miasto	522	12,5%
limanowski	324	7,7%
miechowski	30	0,7%
myślenicki	166	4,0%
Nowy Sącz miasto	117	2,8%
nowosądecki	261	6,2%
nowotarski	407	9,7%
olkuski	144	3,4%
oświęcimski	295	7,0%
proszowicki	16	0,4%
suski	95	2,3%
tarnowski	178	4,3%
Tarnów miasto	98	2,3%
krakowski	262	6,3%
wadowicki	231	5,5%
wielicki	241	5,8%
tatrzański	47	1,1%

województwo małopolskie	4185	100,0%
------------------------------------	-------------	---------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Część osób, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładów pracy, zostało zwolnionych w wyniku zwolnień grupowych. Wg ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników¹⁷, zwolnień grupowych dokonuje pracodawca zatrudniający co najmniej 20 pracowników, jeżeli w okresie nieprzekraczającym 30 dni przeprowadza redukcję zatrudnienia, wypowiadając umowę o pracę lub na mocy porozumienia stron z przyczyn niedotyczących pracowników. Zwolnienia te obejmują:

1. 10 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia mniej niż 100 pracowników,
2. 10% pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 100, jednakże mniej niż 300 pracowników,
3. 30 pracowników, gdy pracodawca zatrudnia co najmniej 300 lub więcej pracowników¹⁸

Powyższe liczby obejmują pracowników, z którymi w ramach grupowego zwolnienia następuje rozwiązanie stosunków pracy z inicjatywy pracodawcy na mocy porozumienia stron, jeżeli dotyczy to co najmniej 5 pracowników.

W województwie małopolskim w 2019 r. 29 pracodawców zgłosiło zamiar przeprowadzenia zwolnień grupowych dotyczących 8 062 osób. Wieloletnie obserwacje rynku pracy pokazują, że liczba zgłoszonych do zwolnienia pracowników w każdym roku jest wyższa niż faktycznie zrealizowane zwolnienia. Jest to wynik odstąpienia niektórych pracodawców od pierwotnych zamierzeń dokonania redukcji zatrudnienia. W roku 2019 r. zrealizowane zwolnienia grupowe objęły o 2,7% mniej pracowników niż wynikało ze zgłoszeń pracodawców. W ciągu roku zrealizowano zwolnienia obejmujące 7 840 osób. Zwolnienia grupowe w roku 2018 objęły 1 760 osób, co oznacza wzrost liczby osób zwolnionych w ramach tej procedury o 345,5%. Główną przyczyną jest fakt, że siedziba brytyjskiej sieci hipermarketów i supermarketów Tesco znajduje się w Krakowie i z tego względu zwolnienia przeprowadzane w całym kraju rejestrowane były w Małopolsce.

Zapowiedzi zwolnień w 2019 r. dotyczyły przede wszystkim handlu hurtowego i detalicznego (94,0%), przy czym zdecydowanie sekcja ta została zdominowana przez handel detaliczny. Wśród innych branż, których dotyczył ten temat znalazły się przetwórstwo przemysłowe (3%), transport i gospodarka magazynowa (1,4%), budownictwo (1,1%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (0,5%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (0,04%).

Natomiast zwolnienia, które zrealizowano w roku 2019, objęły branże: handel (95,2%, z ponowną przewagą handlu detalicznego), przetwórstwo przemysłowe (3,0%),

¹⁷ Ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, (tekst jednolity Dz.U. z 2016r., poz. 1474).

¹⁸ Art. 1, ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach... op cit.

budownictwo (1,1%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami (0,5%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (0,1%).

Charakterystyka rolnictwa w województwie małopolskim

Województwo małopolskie należy do regionów o bardzo dużym przeludnieniu agrarnym, ugruntowanym czynnikami historycznymi i ekonomicznymi. Bardzo rozdrobniona struktura agrarna, w tym dominująca liczba podmiotów o niewielkiej powierzchni i niekorzystnym rozłogu, w połączeniu ze słabym wyposażeniem gospodarstw w techniczne środki produkcji sprzyjają angażowaniu nadmiernych zasobów siły roboczej¹⁹.

Liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne w 2018 r. wyniosła 143,8 tys., co stanowiło 10,1% wszystkich gospodarstw rolnych w kraju. Prawie wszystkie gospodarstwa w województwie (99,9%) były własnością osób fizycznych (gospodarstwa indywidualne). W porównaniu z rokiem poprzednim przybyło 8,8 tys. gospodarstw ogółem, natomiast o 2,7% zmalała ich ogólna powierzchnia.

W 2018 r. najwięcej (37,4% wszystkich gospodarstw mających użytki rolne) gospodarstw posiadało powierzchnię 1–2 ha użytków rolnych. Natomiast w kraju największa liczba gospodarstw (22,1%) wystąpiła w grupie obszarowej 5–10 ha użytków rolnych. Największe gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej użytków rolnych stanowiły 2,4% ogólnej liczby gospodarstw, ale gospodarowały na powierzchni stanowiącej 24,0% powierzchni użytków rolnych w województwie²⁰.

W 2018 r. w rolnictwie (sekcja A) pracowało 272,8 tys. Małopolan, tj.:

- niemal tyle samo, co w 2010 r. i kolejnych latach. Od 2010 r. wzrosty i spadki zatrudnienia w rolnictwie były niewielkie i nie przekroczyły +/- 1%,
- 11,4% ogółu pracujących w rolnictwie w Polsce. Odsetek ten nie zmienił się od 2013 r.,
- 54,7 tys. więcej niż w przetwórstwie przemysłowym, które zajmuje drugą pozycję pod względem liczby pracujących w województwie,

Wśród pracujących w rolnictwie widać niewielką przewagę kobiet. W 2018 r. stanowiły one 52% ogółu Małopolan pracujących w sekcji A.

Obszary wiejskie z racji mniejszego zaludnienia stanowią strefę o mniejszym natężeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Wynika to zarówno z mniejszej

---

¹⁹ Stan oraz perspektywy rozwoju rolnictwa w województwie małopolskim ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia środkami Unii Europejskiej, Kraków 2015, dostęp: <https://www.obserwatorium.malopolska.pl/raporty/stan-oraz-perspektywy-rozwoju-rolnictwa-województwie-malopolskim-ze-szczegolnym-uwzględnieniem-wsparcia-srodkami-unii-europejskiej/>

²⁰ Rolnictwo w województwie małopolskim w 2018 r., Urząd Statystyczny w Krakowie, dostęp: <https://krakow.stat.gov.pl/opracowania-biezace/informacje-sygnalne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo-w-województwie-malopolskim-w-2018-r-,2,10.html>

chłonności lokalnych rynków, znacznego niedorozwoju infrastruktury technicznej i biznesowej, jak również gorszego skomunikowania obszarów wiejskich z głównymi rynkami docelowymi²¹. W skali województwa działalność gospodarczą w 2018 roku prowadziło ok. 14 osób fizycznych na każde 100 osób w wieku produkcyjnym. Natomiast na obszarach wiejskich²² wskaźnik ten wyniósł 10,5. Na przestrzeni 10 lat wskaźnik przedsiębiorczości w województwie regularnie rósł, przy czym na obszarach wiejskich wolniej niż średnio w Małopolsce. Pomiedzy 2009 a 2018 rokiem na obszarach wiejskich zwiększył się o 2,2, podczas gdy przeciętnie w województwie o 2,4.

Najnowsze prognozy dotyczące branż i regionu

Po raz pierwszy od 2013 roku w badaniu Barometr zawodów prognozowany jest spadek, do 35, liczby zawodów deficytowych (38 zawodów rok wcześniej) dla województwa małopolskiego. Do jednego zawodu zmniejszyła się również liczba zawodów nadwyżkowych (2 zawody rok wcześniej). Samodzielni księgowi i kierowcy samochodów ciężarowych zaliczane są do zawodów deficytowych od początku realizacji badania. Również od pierwszej edycji badania z wodem nadwyżkowym są ekonomiści²³. Należy jednak podkreślić, iż badanie zostało przeprowadzone zanim pojawiło się zagrożenie epidemią koronawirusa i zamrożeniem gospodarki.

Pomiedzy poszczególnymi powiatami zauważalne są znaczne dysproporcje w prognozie barometrowej na 2020 r. Najwięcej zawodów deficytowych prognozuje się w powiecie krakowskim (80), Krakowie (65) i powiecie limanowskim (57). Najmniej niedoborów może wystąpić w powiatach: dąbrowskim (11), gorlickim (12) i tatrzańskim (17). W porównaniu do poprzedniej edycji badania większość powiatów województwa małopolskiego zanotowała spadek liczby zawodów deficytowych, przy czym największy w powiecie wadowickim (o 28 grup zawodów), wielickim (o 27 grup zawodów) i nowosądeckim (o 25 grup zawodów). Jedynie w powiecie brzeskim liczba zawodów deficytowych pozostała na niezmiennym poziomie.

W 2020 roku w powiecie chrzanowskim i wielickim nie prognozuje się zawodów nadwyżkowych. Do 17 zwiększyła się liczba powiatów, w których nie powinno być więcej niż 10 nadwyżek. Największa liczba nadwyżek została wskazana w powiecie dąbrowskim (12) i w Krakowie (11). W porównaniu do ubiegłorocznej edycji badania prognozowana liczba zawodów nadwyżkowych zmniejszyła się w piętnastu powiatach, przy czym najbardziej w Krakowie (o 9 grup zawodów) oraz powiatach

---

²¹ **Stan oraz perspektywy rozwoju rolnictwa w województwie małopolskim ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia środkami Unii Europejskiej, Kraków 2015, dostęp: <https://www.obserwatorium.malopolska.pl/raporty/stan-oraz-perspektywy-rozwoju-rolnictwa-województwie-malopolskim-ze-szczegolnym-uwzględnieniem-wsparcia-srodkami-unii-europejskiej/>**

²² Przez obszary wiejskiej rozumie się tutaj gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach wiejsko-miejskich.

²³ Barometr zawodów 2020, Raport podsumowujący badanie w Polsce, 2019, <https://barometrzwodow.pl/>.

gorlickim, olkuskim i tatrzańskim (o 8 grup zawodów). W czterech powiatach prognozuje się wzrost liczby zawodów nadwyżkowych, natomiast w dwóch ich liczba pozostała na niezmiennym poziomie.

Wśród zawodów deficytowych na poziomie województwa znalazły się zawody budowlane (11 zawodów), zawody związane z branżą transportową (5), zawody związane z produkcją (4), zawody medyczo-opiekuńcze (4), gastronomiczne (3), usługowe (2), finansowe (2), oraz po jednym zawodzie z branż: elektroenergetycznej, informatycznej, motoryzacyjnej i handlu.

Wpływ COVID-19

Rozprzestrzenianie się epidemii koronawirusa negatywnie wpłynie na gospodarkę. Będzie to skutkowało wzrostem bezrobocia, ponieważ już w pierwszych tygodniach pojawiły się problemy firm, które nie mogą normalnie funkcjonować i zaczynały zwalniać pracowników.

Jak wskazuje Krajowa Izba Gospodarcza²⁴ na utratę pracy narażeni są prawie wszyscy. W pierwszej kolejności zagrożone są mikrofirmy, natomiast w większych będą miały miejsce przymusowe postoje, co będzie skutkowało spadkiem popytu na towary i usługi we wszystkich branżach.

Wśród najbardziej narażonych branż można wymienić turystykę, transport (głównie międzynarodowy), gastronomię i restauracje, kulturę, edukację, rozrywkę, hotele. Przy ostrożnych szacunkach, przy 5% spadku PKB, pracę może stracić 20% zatrudnionych, czyli mowa o 400 tys. potencjalnych bezrobotnych. Pesymistyczny scenariusz zakłada 1,3 mln.

Krajowa Izba Gospodarcza zakłada ucieczkę pracowników z handlu, co byłoby podtrzymaniem dotychczasowego trendu. Prawdopodobnie będą oni bardziej skłonni do podjęcia pracy w administracji publicznej i samorządowej. W nowej rzeczywistości firmy będą zmuszone na nowo zdefiniować swoje procesy produkcyjne i zarządcze. Dlatego przewiduje się większe zapotrzebowanie na kierowników takich projektów. Generalnie to nie będzie dobry czas na przebranżowienie się.

Wśród zagrożonych utratą pracy są również pracownicy produkcyjni w firmach, w których nastąpi spadek liczby zamówień lub nie zostaną utrzymane łańcuchy dostaw. Także usługi B2B mogą ucierpieć, ze względu na jeszcze większe wyhamowanie inwestycji prywatnych.

Pełny obraz społeczno-gospodarczych konsekwencji pandemii COVID-19 jest niemożliwy do oszacowania. Jak wskazuje Centrum Analiz Ekonomicznych²⁵ identyfikacja skali potencjalnych konsekwencji gospodarczych może pomóc w

---

²⁴ <https://kig.pl/strona-glowna/aktualnosci/szczegoly/16805/>

²⁵ https://cenea.org.pl/wp-content/uploads/2020/03/komentarz_20200323.pdf

wyborze odpowiednich mechanizmów zabezpieczających gospodarstwa domowe przed negatywnymi skutkami spowolnienia gospodarczego. Eksperti Centrum wskazują, że ryzyko utraty dochodów, związanych z pierwszą falą gospodarczych konsekwencji pandemii, dotyczy 17,2% gospodarstw domowych.

Analiza wskazuje, że aż 780 tys. pracowników w skali kraju może być szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii, zatrudnionych w zagrożonych działach gospodarki na umowach innych niż umowa o pracę lub samozatrudnionych. Większość z tej liczby stanowią kobiety (57%). Sytuacja osób zatrudnionych na umowę o pracę w krótkim czasie jest mniej zagrożona, jednak przy dłużej obowiązujących ograniczeniach, również te osoby mogą doświadczyć negatywnych skutków.